

Zbigniew Anculewicz

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UWM

Słowa kluczowe: „Krytyka Polityczna”, „Dziennik Opinii”, e-prasa, lewica polska, historia prasy w XXI wieku

Key words: “Political Review”, “Opinion Daily”, e-press, Polish political left-wing, press history in the XXIst century

„DZIENNIK OPINII” ŚRODOWISKA „KRYTYKI POLITYCZNEJ” – PRZYKŁAD MIGRACJI NOWEJ PRASY DO CYBERPRZESTRZENI

Wprowadzenie

W listopadzie 2012 r. coraz bardziej wpływowe środowisko „nowej lewicy”, jakim jest „Krytyka Polityczna”¹, podjęło się realizacji nowego zadania – utworzenia i redagowania codziennej gazety istniejącej i rozpowszechnianej li tylko w Internecie. Tym pismem był „Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna”, którego pierwszy numer ukazał się 8 listopada 2012 r.²

Środowisko skupione wokół Sławomira Sierakowskiego, podejmując się tej inicjatywy wydawniczej, ani nie było pierwsze, ani oryginalne w swoim pomyśle. Pierwsze portale internetowe z serwisami informacyjnymi pojawiały się w polskiej cyberprzestrzeni już w połowie lat dziewięćdziesiątych XX w., np. „Wirtualna Polska” (wp.pl). Zdaniem Tomasza Mielczarka „początkowo zainteresowanie Polaków zawartością Internetu nie było zbyt duże”³. Dopiero od połowy pierwszej dekady XXI w., popularność Internetu jako źródła informacji zaczęła powoli, ale systematycznie rosnąć. Wynikało to przede wszystkim z rozbudowy i modernizacji infrastruktury teleinformatycznej w Polsce (budowa linii światłowodowych), zwiąk-

¹ Z. Anculewicz, „Krytyka Polityczna” jako instytucja życia publicznego „nowej lewicy” w Polsce na przełomie I i II dekady XXI wieku, w: *Książka, Biblioteka, Informacja. Między podziałami a wspólnotą*, t. 3, red. J. Dzieniakowska, M. Olczak-Kardas, Kielce 2012, s. 585–610.

² www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii [dostęp: 13.11.2012].

³ T. Mielczarek, *Raport o śmierci polskich gazet*, Warszawa 2012, s. 188.

szającej się podaży i mobilności dostawców usług internetowych do gospodarstw indywidualnych, zauważalnego spadku cen oraz poprawy jakości dostarczanych usług internetowych (zwiększenie mocy przepustowości, bezawaryjność itp.)⁴. Pod koniec 2012 r. na całym świecie istniały 634 mln aktywnych witryn internetowych⁵. Początkowo też polskie media nie interesowały się cyberprzestrzenią. Nie dostrzeżono również, jak ważką rolę odegrają w niedalekiej przyszłości jako narzędzie do budowania serwisów informacyjnych oraz jako źródło informacji dla współczesnych mieszkańców globu. Jeszcze w 1996 r. wielu publicystów zachodnich wyrażało publicznie sąd, że Internet to swoista nowinka niemająca przed sobą przyszłości jako narzędzie do rozpowszechniania informacji. Pierwsze wydania e-gazet w Polsce pojawiły się dopiero jesienią 1994 r. Była to krakowska lokalna edycja „Gazety Wyborczej”. W 1995 r. elektroniczne wydania gazet wprowadziły redakcje „Życia Warszawy”, „Rzeczpospolitej” i „Gazety Wyborczej” – a więc te tytuły, które w opinii Tomasza Mielczarka, były prekursorami wprowadzania zmian technologicznych na rynku prasowym⁶.

Upowszechnienie dostępności szerokopasmowego Internetu, pojawianie się nowych technologii mobilnych, a także ekspansja i dominacja mediów elektronicznych, różnorodnych witryn i portali informacyjnych, w tym specjalistycznych oraz konkurencyjność cen za dostęp do wydania e-prasy w stosunku do prasy papierowej, a także coraz większy stopień umiejętności korzystania z technologii informatycznych społeczeństwa były podstawowymi determinantami początku kryzysu prasy tradycyjnej⁷. Należy również uzmysłowić sobie, że na początku XXI w., w wiek dorosły zaczęły wchodzić roczniki osób, dla których technologie informatyczne, korzystanie z komputerów, sieci, e-booków itp. były rzeczą tak normalną, jak dla pokolenia dzisiejszych 40-, 50- czy 60-latków czytanie prasy papierowej, umiejętność korzystania z magnetofonów lub adapterów.

Zachodzące zmiany w przestrzeni medialnej zaczęły również dostrzegać środowiska liberalne i lewicowe. Jako pierwsze ważkość Internetu i technologii informatycznych w budowaniu e-prasy czy „prasy nowego typu”, jakim były pisma ukazujące się li tylko w cyberprzestrzeni dostrzegano warszawskie środowisko liberalne młodych asystentów i adiunktów skupione wokół Instytutu Socjologii, Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Instytutu Książki, które pod koniec 2008 r. założyło „Kulturę Liberalną”⁸. Pismo zaczęło się ukazywać systematycznie od 12 stycznia 2009 r. jako tygodnik

⁴ Według danych GUS w 2000 r. na 1000 mieszkańców z Internetu korzystały tylko 73 osoby, w 2007 r. – 400, a 2010 r. – 63,4% Polaków, za: T. Mielczarek, *Raport o śmierci*, s. 188–189.

⁵ L. Garibian, *World Internet Stats: Websites, Email, Social Media, and More*, www.marketing-profs.com/charts/2013/10002/world-internet-stats-websites-email-social-media-and-more [dostęp: 20.04.2013].

⁶ T. Mielczarek, *Raport o śmierci*, s. 189.

⁷ B. Poulet, *Śmierć gazet i przyszłość informacji*, przełożył O. Hedemann, Wołowiec 2011, *passim*.

⁸ www.kulturaliberalna.pl [dostęp: 2.05.2013].

w każdy wtorek. Do 7 maja 2013 r. pojawiło się 226 numerów. Wszystkie numery archiwalne dostępne są sieci⁹.

Atrakcyjność i możliwości technologii informatycznych oraz technologii mobilnych dostrzegło również środowisko „nowej lewicy” skupione wokół Sławomira Sierakowskiego. Od początku, gdy zaczęło się ukazywać pismo „Krytyka Polityczna”, utworzono stronę internetową, która z biegiem czasu przekształciła się w portal internetowy. Sukces „Krytyki Politycznej” jako ważkiego intelektualnego ośrodka myśli „nowej lewicy” w Polsce, a także coraz większe kłopoty w dotrzymywaniu regularności ukazywania się pisma w formie tradycyjnej (papierowej) spowodowały prawdopodobnie, że na przełomie lata i wczesnej jesieni 2012 r. Sławomir Sierakowski i jego najbliżsi współpracownicy podjęli ostateczną decyzję o powołaniu do życia gazety codziennej, która ze względu na koszty i formułę pisma miała się ukazywać li tylko w Internecie. Nie udało mi się ustalić, kiedy w zespole „Krytyki Politycznej” zrodziła się myśl utworzenia nowego projektu medialnego¹⁰. Można przypuszczać, że było to może podczas pobytów stypendialnych Sławomira Sierakowskiego w USA na uniwersytetach w Yale i Princeton¹¹. „Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna”, jak się okazało, stał się zupełnie nowym przedsięwzięciem medialnym, niezależnie od wydawanego nieregularnie pisma „Krytyka Polityczna”. Kolejny numer pisma (31–32 w formie drukowanej) ukazał się w połowie maja 2013 r., po prawie rocznej przerwie od poprzedniego numeru 30, który pojawił się na rynku wydawniczym latem 2012 r.¹²

„Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna” – geneza i założenia ideowe

Pierwszy numer codziennej gazety środowiska „nowej lewicy”, jakim jest „Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna”, ukazał się w sieci 8 listopada 2012 r. Gazeta była wspólnym przedsięwzięciem środowiska „Krytyki Politycznej” i „Stowarzyszenia im. Stanisława Brzozowskiego, dotychczasowego wydawcy pisma „Krytyka Polityczna”¹³. Sławomir Sierakowski wraz z zespołem poprzez wydawanie codziennego pisma miał na uwadze dalsze umacnianie „w sferze publicznej lewicowego projektu walki z ekonomicznym i kulturowym wykluczeniem”¹⁴. Zarówno on sam, jak i jego zespół byli też w pełni przekonani, że „nie będzie szans dla lewicowej polityki bez

⁹ <http://kulturaliberalna.pl/archiwum/> [dostęp: 8.05.2013].

¹⁰ Redakcja „Dziennika Opinii Krytyki Politycznej” mimo wysłanych drogą elektroniczną pytań w tej kwestii, nie raczyła na nie odpowiedzieć.

¹¹ <http://www.krytykapolityczna.pl/zespol-kp> [dostęp: 8.05.2013].

¹² „Krytyka Polityczna”, nr 30, „Nie lękacie się”, *passim* [zbiory własne autora]; „Krytyka Polityczna”, nr 31–32, „Wstyd”, maj 2013, <http://www.krytykapolityczna.pl/wydawnictwo/krytyka-polityczna-nr-31-32-wstyd> [dostęp: 16.05.2013].

¹³ *Dla czytelników, nie dla klików*, w: www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii [dostęp: 13.11.2012].

¹⁴ *O nas*, <http://www.krytykapolityczna.pl/krytykapolityczna> [dostęp: 8.05.2013].

stworzenia wcześniej w sferze publicznej miejsca na lewicowy dyskurs i projekt społeczny¹⁵. Projekt wydawania „Dziennika Opinii” miał więc przyczynić się do przybliżenia realizacji tego celu. Jego twórcy kierowali ten projekt przede wszystkim do ludzi młodych, do tych środowisk, które uaktywniły się w obronie wolności Internetu poprzez zorganizowanie masowych protestów w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej przeciwko umowie ACTA na początku 2012 r.¹⁶ Konsekwencją owych protestów było zawieszenie przez Polskę procesu ratyfikacji umowy ACTA, a następnie odrzucenie umowy przez Parlament Europejski w lipcu 2012 r. Stąd zamierzeniem redakcji gazety było dostarczanie „opinii o bieżących wydarzeniach politycznych w Polsce i na świecie”¹⁷. Zdecydowano o odrzuceniu „newsów” i wszelkiej „rozrywki” na rzecz prezentowania opinii, ocen, komentarzy, felietonów, raportów, wywiadów, rozmów, recenzji książek, filmów, przedsięwzięć kulturalnych. Zapowiedziano także tłumaczenia ważkich tekstów autorów zagranicznych, odnoszących się do wydarzeń europejskich i pozaeuropejskich, a mówiących o szeroko pojmowanej tematyce kulturalnej, społecznej i gospodarczej. Prezentowano również fragmenty książek ukazujących się w wydawnictwie „Krytyka Polityczna”¹⁸. Zadeklarowano także, że miejsce w dzienniku będą miały też teksty poświęcone problemom społeczno-politycznym, ekonomicznym, kulturalnym i przeobrażeniom w życiu codziennym społeczności lokalnych. Jedyne kryterium to merytoryczność materiału, oraz to, czy jest on na tyle „ciekawym, ważnym, potrzebnym”, że zainteresuje ogół czytelników¹⁹.

Sławomir Sierakowski wyraził przy tym swoją opinię o kondycji polskich mediów opiniotwórczych jesienią 2012 r. Zauważył, jakże przenikliwie, że mimo postępującej komercjalizacji i tabloizacji treści mediów, coraz większego kompromisu z prawami wolnego rynku i kultury masowej – można nadal natknąć się na „ciekawych i poważnych publicystów, których teksty czytamy z przyjemnością”²⁰. Ze smutkiem też konstatawał, że „dzienniki i tygodniki, żeby przetrwać, muszą zapewnić sobie masowe czytelnictwo, dostarczając coraz więcej rozrywki albo nienawiści. Te ostatnie zawsze będą się bardziej opłacać niż poważna publicystyka, dlatego kierunek, w którym zmierza prasa, wydaje się nieuchronny”²¹.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ <http://www.tvn24.pl/raporty/bitwa-o-acta,407> [dostęp: 8.05.2013].

¹⁷ *Dla czytelników, nie dla klików*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, Tomasz Mielczarek z kolei zauważył, jakże trafnie, że prasa codzienna i tygodniki, zwłaszcza tygodniki opinii, muszą nie tylko konkurować z telewizją – „najpotężniejszym medium” współczesnej doby, ale także i z samym Internetem. Zob.: *idem, Raport o śmierci*, s. 211 i n.

„Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna” – redakcja

Redaktorem naczelnym pisma został Sławomir Sierakowski. Chociaż można przypuszczać, że w rzeczywistości jest on tylko nominalnym redaktorem ze względu na symbol, na to, że jest twórcą i głównym ideologiem środowiska „nowej lewicy”, czyli „Krytyki Politycznej”. Jego zastępcą i rzeczywistym naczelnym jest Julian Kutyla (1979), socjolog, publicysta, tłumacz, znawca francuskiej myśli społecznej. W skład redakcji ponadto weszli: Yael Bartana (1970), odpowiedzialna za film, fotografię, sztuki multimedialne; Magdalena Błędowska (1978), absolwentka filologii polskiej, nauczycielka, publicystka, odpowiedzialna za tematykę służby zdrowia; Jakub Majmurek (1982), filmoznawca, publicysta, odpowiedzialny za sferę recenzji i omówień nowości na rynku księgarskim, w kinie, w muzyce; Paweł Pieniążek (1989), ukrainista, publicysta, odpowiedzialny za serwis ukraiński i rosyjski „Krytyki Politycznej”; Tomasz Stawiszyński (1978), filozof, publicysta, odpowiedzialny za publicystykę krajową ze szczególnym uwzględnieniem szeroko pojmowanej współczesnej sfery życia społecznego; Igor Stokfiszewski (1979), krytyk literacki, dramaturg, publicysta, odpowiedzialny za problematykę kulturalną i upowszechniania kultury; Artur Żmijewski (1966), artysta związany ze sztukami multimedialnymi, odpowiedzialny za sferę i problematykę artystyczną²². Obok zespołu stale z „Dziennikiem Opinii” współpracuje kilkadziesiąt osób: publicystów, felietonistów, komentatorów, krytyków. Liczba stałych felietonistów waha się w granicach 43 osób²³. Do najbardziej aktywnych należą: Agata Bielik-Robson, Cezary Michalski, Kinga Dunin, Maciej Gdula, Piotr Kuczyński, Tomasz Piątek, Agnieszka Graff, Kaja Malanowska, Jaś Kapela, Igor Stokfiszewski, Jakub Majmurek.

„Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna” – budowa gazety internetowej

„Dziennik Opinii” nie jest w praktyce klasyczną gazetą internetową ani portalem internetowym. Nie ma numeracji ciągłej. Można powiedzieć, że łączy w sobie oba rodzaje typologii mediów internetowych. „Dziennik Opinii” ma więc budowę hybrydową – obok podziału gazety na poszczególne działy tak jak w pismach pe-

²² <http://www.krytykapolityczna.pl/zespol-kp> [dostęp: 8.05.2013].

²³ Są to: Adam Ostolski, Agata Bielik-Robson, Wasyl Czerapanyn, Kinga Dunin, Hanna Gill-Piątek, Maciej Gdula, Agnieszka Graff, Barbara Ehrenreich, Jaś Kapela, Marta Konarzewska, Julia Kubisa, Piotr Kuczyński, Roman Kurkiewicz, Julian Kutyla, Bartosz Machalica, Jakub Majmurek, Kaja Malanowska, Kasia Malinowska-Sempruch, Cezary Michalski, Witold Mrozek, Maciej Nowak, Roman Pawłowski, Tomasz Piątek, Oleksij Radynski, Sławomir Sierakowski, Jan Smoleński, Igor Stokfiszewski, Beata Stasińska, Strzępka&Demirski, Michał Sutowski, Kazimiera Szczuka, Barbara Szelewa, Eliza Szybowicz, Katarzyna Szymielewicz, Krzysztof Tomasik, Agnieszka Wiśniewska, Klara Wojtkowska, Joanna Wórzeczka, Michał Zadara, Wojtek Ziemiński, Wojtek Zralek-Kossakowski, Artur Żmijewski. Zob.: <http://www.krytykapolityczna.pl/felietony> [dostęp: 8.05.2013].

riodycznych na „Kraj”, „Świat”, „Kulturę”, „Gospodarke”, „Felietony”, „Raporty” i „Multimedia”, istnieją linki (zakładki) do przedsięwzięć środowiska „Krytyki Politycznej”. Możemy się zapoznać nie tylko z nowościami i pozostałą ofertą wydawniczą „Krytyki Politycznej”, lecz także z działalnością klubów i świetlic oraz działalnością Instytutu Studiów Zaawansowanych²⁴.

Wygląd strony internetowej „Dziennika Opinii – Krytyki Politycznej” przedstawia się tak: „Baner” czyli tradycyjna winieta (w prasie drukowanej) jest zbudowana następująco: z lewej strony informacja o wersji strony – „Wersja Beta”, następnie pośrodku ikona – zakładka: „Logowanie/Rejestracja/Newsletter”, następnie ikona – poczty „Follow@krytyka”, a z prawej strony ikona łączności z portalem społecznościowym Facebook i na końcu ikona informująca o liczbie osób jednorazowo odwiedzających stronę. Poniżej zakładki do poszczególnych przedsięwzięć środowiska „Krytyki Politycznej”: „Dziennik Opinii”, „Wydawnictwo, Sklep”, „Świetlice, Kluby”, „Instytut Studiów Zaawansowanych”. Gdy czytelnik wchodzi na stronę główną, zakładki te mają kolor szary, gdy najeżdża kursorem na poszczególne linki, kolor szary zamienia się na kolor czerwony. Kolor czerwony oczywiście ma symbolizować lewicowość i przywiązanie do tradycji lewicowej środowiska „Krytyki Politycznej”. Poniżej linków głównych z lewej strony czarnymi dużymi literami wyróżniono nazwy działów, do których możemy przejść bezpośrednio: „Kraj”, „Świat”, „Kultura”, „Gospodarka”, „Felietony”, „Raporty”, „Multimedia”. Następnie poniżej działów każdorazowo są eksponowane te artykuły, opinie, wywiady, felietony, recenzje czy fragmenty utworów, które zdaniem redakcji dziennika zasługują na uwagę ze względu na ważkość poruszanej tematyki, jej aktualność czy ciekawość. Z reguły są to cztery propozycje. Wybijają się one nie tylko liternictwem, lecz także przede wszystkim interesującą i niepowtarzalną grafiką. Następnie poniżej propozycji redakcji z lewej strony jest kalendarium najważniejszych – zdaniem redakcji – wydarzeń bieżących, realizowanych przez „Krytykę Polityczną” pod nazwą „Wydarzenia w »Krytyce Politycznej«”. Z kalendarium możemy przejść do „Kalendarza”, gdzie są zamieszczane zaproszenia na imprezy, spotkania, seminaria, pokazy, wernisaże w danym dniu, w bieżącym tygodniu lub w miesiącu, zarówno w samej Warszawie, jak i w poszczególnych miastach Polski. Pośrodku mamy wpisy bieżące na Twitterze, z prawej strony link: „Najczęściej czytane”, czyli informacja redakcji, jaki materiał dziennikarski z ostatniego okresu był najczęściej czytany lub odwiedzany przez użytkowników pisma. Te linki są oddzielone od siebie czarną pogrubioną linią przez całą szerokość witryny. Następnie po lewej stronie są właściwe zakładki do materiałów prasowych (z reguły są to wywiady, komentarze, analizy) odnoszące się do problemów politycznych, gospodarczych, społecznych i przemian cywilizacyjnych. Z lewej strony najczęściej pojawiają się materiały odnoszące się do problemów krajowych („Kraj”). Z prawej zaś strony do tematyki międzynarodowej

²⁴ www.krytykapolityczna.pl [dostęp: 8.05.2013]; por. także: <http://www.krytykapolityczna.pl/wydawnictwo> [dostęp: 8.05.2013]; <http://www.krytykapolityczna.pl/kluby> [dostęp: 8.05.2013]; <http://www.krytykapolityczna.pl/instytut> [dostęp: 8.05.2013].

(„Świat”). Poniżej z lewej strony są publikowane tzw. ucha (tj. innego rodzaju zakładki), gdzie można przejść do pełnych tekstów najnowszych felietonów w danym numerze gazety. Pola tych „uch” są zaznaczone kolorem czerwonym zwykle ze zdjęciem autora felietonu. Następnie pośrodku dostępna jest zakładka „Wydawnictwo K[rytyki]P[olitycznej]”, gdzie publikowane są głównie recenzje, omówienia nowości wydawniczych książek, których wydawcą jest „Krytyka Polityczna”, bądź przez nią polecane. W dziale tym umieszczane są także recenzje z rynku fonograficznego, sztuki itp. Często także można tutaj znaleźć informacje lub fragmenty recenzji albo omówień zamieszczanych albo publikowanych w polskiej przestrzeni medialnej (prasa, radio, telewizja). Z prawej strony zaś w dziale „Kultura” czytelnik znajdzie zwykle fragmenty książek, nowości wydawniczych polecanych przez zespół „Krytyki Politycznej”. Następnie poniżej w dziale „Raporty” zamieszczane są artykuły, wywiady i komentarze mające bardziej uniwersalne znaczenie, dotyczące spraw wykraczających poza ramy krajowe, a mających wpływ na współczesnego człowieka w globalizującym się świecie. Poniżej znajduje się dział „Gospodarka/Technologia”, w którym internauta może znaleźć wszelkiego rodzaju publikacje z zakresu najnowszych dokonań nauki polskiej i światowej, postępu technologicznego, analiz odnoszących się do aktualnych problemów gospodarczych świata. Na dole witryny jest dział „Multimedia”, w którym zamieszczane są fotorelacje z najważniejszych wydarzeń organizowanych przez środowisko „Krytyki Politycznej”, a także zdjęcia, krótkie filmy z najważniejszych wydarzeń w Europie i w świecie. Nikogo nie może zaskoczyć fakt, że większość tych materiałów dotyczy wydarzeń istotnych dla lewicowych i lewackich środowisk w Polsce, w Europie i na świecie. Na samym dole znajduje się informacja o wydawcy „Dziennika Opinii”, numerze KRS, numerze Regonu, adresie redakcji, adresie e-mailowym (kontakt z redakcją gazety) oraz podawany jest numer telefonu i faksu do redakcji²⁵. Projekt graficzny witryny internetowej „Dziennika Opinii” przygotowała firma „NOVIKI Studio Grafiki”²⁶.

Trzeba pamiętać, że powyżej przedstawiony podział i wygląd witryny „Dziennika Opinii” nie jest stały, jest często modyfikowany, ale tylko w szczegółach, w niektórych działach i zakładkach. Brak numeracji dziennika, brak odniesień do miejsca przechowywania w tzw. numerach archiwalnych utrudnia analizę tego rodzaju pisma przez medioznawców. Podkreślić należy z całą mocą, że od początku redakcja dziennika zaznacza, że jest to „wersja beta”. Można więc z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, iż jest to w istocie wersja robocza. Nie wiadomo jak długo wersja beta będzie obowiązująca i jedynie aktualna, a także kiedy nastąpi zakończenie prac nad ostateczną docelową wersją witryny „Dziennika”. W materiałach ogólnodostępnych na stronie internetowej „Krytyki Politycznej” brak jest jakichkolwiek informa-

²⁵ „Copyright © 2012 Krytyka Polityczna | Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego KRS 0000242083, REGON 140369159, NIP 701-000-25-99; Adres: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 16, IIp. | e-mail: redakcja@krytykapolityczna.pl | tel.: +48 22 505 66 90 | faks: +48 22 505 66 84”. Zob.: <http://www.krytykapolityczna.pl> [dostęp: 9.05.2013].

²⁶ *Do czytelników, nie dla klików*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii [dostęp: 13.11.2012].

cji o kosztach i nakładach finansowych ponoszonych przy realizacji przedsięwzięcia pod nazwą: „Dziennik Opinii – Krytyka Polityczna”. W liście do przyszłych czytelników gazety Sławomir Sierakowski zakomunikował li tylko, że „prowadzenie witryny internetowej dofinansowane jest ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego »Czasopisma«”²⁷. Sam zaś „Dziennik Opinii” mógł się ukazać dzięki wsparciu finansowemu „Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe” i „Open Society Foundations”²⁸. Jest to tym bardziej dziwne i kłóci się z przyjętą ideą tegoż właśnie środowiska, które w przestrzeni medialnej domaga się przecież jawności co do finansowania przedsięwzięć zarówno ze środków publicznych, jak i pozyskiwanych z wszelkich fundacji.

Czytelnictwo gazety

Liczba wejść na stronę „Dziennika Opinii – Krytyki Politycznej” wyniosła w okresie od listopada 2012 do maja 2013 r. średnio dziennie jednorazowo około 36 000. Nie jest to wynik oszałamiający i można przypuszczać daleki od oczekiwań jego twórców. Liczba wejść na poszczególne linki (działy) autorów felietonów jest jeszcze mniejsza. Oscyluje wokół 8000–10 000. Dla przykładu komentarz (opinia) Macieja Gduli o pracy Zuzanny Ziomeckiej jako redaktorki „Przekroju” z 9 maja 2013 r. miał jednorazowo tylko 8800 kliknięć i tyle samo wywiad z prof. Januszem Reykowskim o źródłach politycznego konfliktu w III Rzeczypospolitej²⁹.

Zawartość gazety – zarys charakterystyki

Lewicowy, a w niektórych przypadkach wręcz lewacki charakter dziennika zeterminował jego profil. Nie ukrywał i nie ukrywa tego sam twórca Sławomir Sierakowski. Dziennik ma – jego zdaniem – być kolejnym nie tyle ważkim przedsięwzięciem w walce ze społecznym i ekonomicznym wykluczeniem, ale przede wszystkim ma się przyczyniać do trwałej obecności w przestrzeni dyskursu politycznego „lewicowej polityki”. Sierakowski i jego współpracownicy wychodzą więc z założenia,

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ [M.] Gdula, *Zuzanna Ziomecka jako Maria Antonina*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130509/gdula-zuzanna-ziomecka-jako-maria-antonina> [dostęp: 9.05.2013]; [J.] Reykowski, *Genealogie politycznego konfliktu w III RP (1). Rozmowa Cezarego Michalskiego*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130508/reykowski-genealogie-politycznego-konfliktu-iii-rp-1> [dostęp: 8.09.2013]; *idem*, *Genealogie politycznego konfliktu w III RP (2). Rozmowa Cezarego Michalskiego*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130509/reykowski-genealogie-politycznego-konfliktu-iii-rp-2> [dostęp: 9.05.2013].

że tylko stworzenie w przestrzeni publicznej „miejsca na lewicowy dyskurs i projekt społeczny” jest jedyną szansą i drogą do realizacji owego celu³⁰. Stąd właśnie pomysł na stworzenie w cyberprzestrzeni nowego przedsięwzięcia w celu rozszerzenia idei nowej lewicy wśród środowisk opiniotwórczych wielkomiejskich, a także spoza głównych ośrodków życia akademickiego, politycznego, gospodarczego i społecznego. Nie należy się również dziwić, że redakcja dziennika bardzo stara się przyciągnąć do współpracy młodych naukowców, działaczy społecznych, publicystów, pisarzy, dramaturgów, literaturoznawców, twórców współczesnego filmu i teatru³¹. Na jego łamach pojawiają się nie tylko recenzje, omówienia z najważniejszych premier literackich, filmowych i teatralnych. Drukuje się też fragmenty najnowszej prozy uznanych autorów związanych ideowo, bądź towarzysko, ze środowiskiem „Krytyki Politycznej”. Interesujące są również wszelkiego rodzaju wywiady, debaty z udziałem twórców młodego pokolenia na temat kondycji polskiego współczesnego kina, teatru i sztuk multimedialnych, którzy swoją działalnością artystyczną zaznaczyli już swoje miejsce w przestrzeni kultury w Polsce i poza jej granicami. Rozmowa Jakuba Majmura z Piotrem Mularukiem – twórcą głośnego w środowiskach lewicowym filmu „Yuma” – jest tego przykładem³². Analizując kolejne codzienne odsłony „Dziennika Opinii”, należy stwierdzić, że problemy kultury są jednym z głównych pól zainteresowania redakcji gazety i środowiska „Krytyki Politycznej” jako całości.

Najważniejszą jednakże problematyką i tematyką pisma pozostaje wbrew zapowiedziom bieżąca polityka zarówno krajowa, jak i wychodząca poza granice Polski. Kryzys w Unii Europejskiej jest pretekstem do zakwestionowania i kontestowania dotychczasowej linii przemian gospodarczych w duchu chicagowskiej szkoły ekonomii Milтона Friedmana³³.

W wymiarze krajowym sporo miejsca zajmowały i zajmują kwestie społeczne, a zwłaszcza te, które mówią o wykluczeniu ludzi z przestrzeni aktywności zawodowej i społecznej oraz funkcjonowania we współczesnym świecie. Nagłaśniano eksmisje na bruk, przejmowanie kamienic na drodze „dzikiej prywatyzacji” wraz z ludźmi w głównych polskich metropoliach (Kraków, Warszawa, Wrocław), funkcjonowanie tzw. umów śmieciowych, podniesienie wieku emerytalnego w Polsce, ograniczanie programów społecznych w tym bezpłatnych przedszkoli, ograniczanie dofinansowania dożywiania dzieci w szkołach. Pisano o pogłębiającej się biedzie i rosnących nierównościach społecznych³⁴.

Negatywnie oceniano dotychczasowy model edukacji młodego pokolenia, stawiający na pierwszym planie sukces indywidualny, a nie rozwijanie umiejętności

³⁰ *O nas*, <http://www.krytykapolityczna.pl/krytykapolityczna> [dostęp: 9.05.2013].

³¹ *Ibidem*.

³² *Mularuk: Chcę robić kino gatunkowe*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/film/20130506/mularuk-chce-robic-kino-gatunkowe> [dostęp: 9.05.2013].

³³ M. Friedman, *Kapitalizm i wolność*, tłumaczenie B. Sałbut, Gliwice 2008, *passim*.

³⁴ Zob. np. *Odgórne zmiany już nie wystarczą*, rozmowa Michała Sutowskiego z Wolfgangiem Templinem z Fundacji Bölla w Polsce. C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Krytyka Polityczna _ Dziennik Opinii _ Odgórne zmiany już nie wystarczą_II_2013.htm [dostęp: 8.02.1013], [zbiory własne autora].

pracy zespołowej; uzyskiwanie jak najlepszych ocen, a nie własny systematyczny rozwój intelektualny i budowanie kapitału społecznego. Wielokrotnie uwypuklano nieprzygotowanie polskiego systemu szkolnego do obniżenia do lat sześciu obowiązku szkolnego, którego redakcja gazety była i jest gorącym zwolennikiem³⁵. Niekiedy publicyści „Dziennika”, omawiając obecny system edukacji, wychodzili poza wąsko pojmowaną tematykę krajową. Do najciekawszych tego typu tekstów należy zaliczyć niewątpliwie artykuł Kai Malanowskiej z początku stycznia 2013 r. o „światowej nadprodukcji dyplomów”, zwłaszcza doktorskich. W tekście tym autorka zwróciła uwagę na „błędną politykę” rządów na całym świecie – zwiększania nieproporcjonalnego do możliwości rynku pracy „szkół ponadmagisterskich” i „nadprodukcji osób posiadających tytuł naukowy”³⁶. Malanowska nie ograniczyła się tylko do samego stwierdzenia faktów. Rozważania o „nadprodukcji doktorów” we współczesnym świecie stały się punktem wyjścia do rozważań o kryzysie systemu szkolnictwa wyższego w Polsce. Zdaniem autorki jednym z determinantów prowadzących do tego kryzysu obok „skostniałej, feudalnej struktury” jest „uelastycznienie ekonomicznej struktury uniwersyteckiej” skutkujące „komercjalizacją uczelni”, brakiem gwarancji „ciągłości zatrudnienia [...] [i] nadziei na poprawę niepewnej sytuacji życiowej”³⁷. Prowadzi to w konsekwencji do sytuacji, że „duża część młodych naukowców odczuwa niepokój, zniechęcenie i rozgoryczenie spowodowane warunkami pracy, jakie są zmuszeni akceptować”³⁸.

Dziennikarze i współpracownicy gazety zaangażowali się także w akcje depenalizacji prawnej posiadania i użytkowania niewielkich ilości marihuany na własny użytek. Opowiadano się z całą mocą za podjęciem zdecydowanych przedsięwzięć mających na celu zwalczanie przemocy wobec kobiet, w tym molestowania w miejscu pracy, a zwłaszcza przemocy domowej. Popierano uregulowanie prawne na drodze ustawy sejmowej związków partnerskich, w tym homoseksualnych³⁹.

Propagowano nowe idee lewicowe, w tym zwłaszcza te, które mówiły o roli ekologii we współczesnym świecie, o budowaniu społeczeństwa obywatelskiego

³⁵ Zob. np.: Piotrowska: *szkoła wspomaga rozwój*, rozmowa Tomasza Stawiszyńskiego z Aleksandrą Piotrowską, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Piotrowska Szkoła wspomaga rozwój_Edukacja_V_2013.htm [dostęp: 8.05.2013], [zbiory własne autora]; Sadura: *Niech MEN wreszcie zaczną słuchać!*, rozmowa Magdy Błędowskiej z Przemysławem Sadurą, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Ratujmymaluchy_V_2013.htm [dostęp: 7.05.2013], [zbiory własne autora].

³⁶ K. Malanowska, *Po co nam doktorat?*, www.krytykapolityczna.pl/artykuly/20130102/po-co-nam-doktorat [dostęp: 6.05.2013].

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ Zob. np. M. Kalinowska, *Matematyka szczególnej troski*, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Krytyka Polityczna _ Dziennik Opinii _ Matematyka szczególnej troski_II_2013.htm [dostęp: 1.02.1013], [zbiory własne autora]; J. Kapela, *Dlaczego chcemy zalegalizować moralny upadek?*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/dlaczego-chcemy-zalegalizowac-moralny-upadek [dostęp: 22.01.2013], [zbiory własne autora]; [E.] Letowska, *W sporze o związki partnerskie nadużyto prawa*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/Letowska-w-sporze-o-zwiazki-partnerskie-naduzyto-prawa [dostęp: 15.03.2013], [zbiory własne autora].

w wymiarze lokalnym. Publikowano więc wszelkie materiały obrazujące inicjatywy społeczne mające na celu realizację w polskich metropoliach „strategii zrównoważonego rozwoju”. Prezentowano tematy związane z rozwojem systemu transportowego zbiorowego, w tym zwłaszcza większej dostępności komunikacji zbiorowej. Wiosną 2013 r. redakcja gazety popularyzowała akcje społecznego sprzeciwu wobec drastycznych – jej zdaniem – cen biletów komunikacji publicznej w Warszawie i Poznaniu. Stwierdzono, że owe podwyżki cen biletów to droga nie tylko do tego, że komunikacja zbiorowa przestaje być „publiczna, a staje się elitarna i ekskluzywna”, ale przede wszystkim jej celem jest komercjalizacja „zasobu publicznego, której powinniśmy się przeciwstawić”⁴⁰. Nagłaśniano także wszelkie działania oddolne obywatelskie mające na celu nie tylko uobywatelnienie mieszkańców miast, ale także uczynienie naszych miejsc zamieszkania bardziej przyjaznymi, ludzkimi oraz atrakcyjnymi „dla ludzi twórczych i dynamicznych”⁴¹. Stąd przyjmowanie z romantycznym i młodzieńczym wręcz entuzjazmem inicjatyw zmierzających do upowszechnienia tworzenia w miastach tzw. budżetów obywatelskich, których celem jest oddanie niewielkiej części (dziś to około 1% całego budżetu) do dyspozycji ich mieszkańców. Tego typu działania podjęli władarze Sopotu, Gdańska-Wrzeszcza, Poznania, Częstochowy, Dąbrowy Górniczej. Marcin Gerwin, analizując przykład wprowadzania „budżetu obywatelskiego” w Sopocie, zwrócił uwagę na dalekosiężne korzyści z tego typu inicjatywy. Jego zdaniem przyczyniają się one nie tylko do bardziej racjonalnego i przemyślanego wydatkowania środków z budżetu miasta, lecz także do zdecydowanego zwiększenia „poczucia, że mamy realny wpływ na sprawy miasta” i jest to ważki krok ku „budowaniu kultury demokracji”⁴².

Nagłaśniono także inicjatywę tworzenia społecznych strategii rozwoju miast, jak np. akcję – „Obywatelska Strategia Konin 2020. Konin – Miasto Obywateli”⁴³.

Krytycznej ocenie podlegał też dotychczasowy model dialogu społecznego. W opinii redakcji dziennika wyczerpał on swoje możliwości w rozwiązywaniu najważniejszych problemów społeczno-gospodarczych społeczeństwa polskiego. Zwracono uwagę, że w Polsce współczesna debata polityczna ogranicza się zwykle do występów w telewizji, a kontakt z wyborcami do spotkań na wiecach partyjnych⁴⁴. Zdaniem publicystów pisma dialog społeczny czy debata polityczna przestały być „polem poważnej debaty i sposobem rozwiązywania kluczowych dylematów poli-

⁴⁰ J. Erbel, *Stop podwyżkom cen biletów!*, www.krytykapolityczna.pl/dziennik-opinii/artykuly/miasto/20120120/stop-powyzkom-cen-biletow [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora].

⁴¹ J. Erbel, *Małe miasta w awangardzie*, www.krytykapolityczna.pl/artykuly/miasto/20120406/erbel-male-miasta-w-awangardzie [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora].

⁴² M. Gerwin, *Sopot ma budżet obywatelski*, www.krytykapolityczna.pl/Serwismiejski/GerwinSopotmabudzetobywatelski [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora].

⁴³ *Obywatelska Strategia Konin 2020. Konin – Miasto Obywateli*, www.akcjakonin.pl/obywatelska-startegia-konin [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora].

⁴⁴ K. Szymielewicz, *Porozmawiajmy jak obywatel z politykiem*, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Krytyka Polityczna _ Dziennik Opinii _ Porozmawiajmy jak obywatel z politykiem_II_2013.htm [dostęp: 4.02.2013], [zbiory własne autora].

tyki społeczno-gospodarczej⁴⁵, a stały się w istocie rzeczy „iluzją”, „teatrem” czy wręcz „pułapką”, do której rządzący z całym rozmysłem wciągają związki zawodowe, aby w oczach opinii publicznej uczynić je jednym z uczestników „we wprowadzaniu w życie niekorzystnych dla siebie rozwiązań, na które realnie nie mają większego wpływu”⁴⁶.

W wymiarze ekonomicznym stale obecna jest krytyka poglądów Leszka Balcerowicza, które są nieraz utożsamiane z fundamentalizmem stanowiącym zagrożenie dla demokratycznych wolności w rozumieniu ideologii współczesnej europejskiej lewicy⁴⁷.

Od samego początku ukazywania się gazety problematykę gospodarczą zdominował szeroko pojmowany światowy kryzys, w tym szczególnie kryzys w strefie euro i faktyczne bankructwo Grecji i Cypru. W polityce odnoszącej się do Unii Europejskiej na pierwszy plan wysuwały się kwestie i pytania o to, czy obecne europejskie elity polityczne są zdolne do wydzwignięcia Europy z kryzysu, czy są już na tyle „wypalone” ideowo i programowo, że może nadszedł czas na zamianę. Jakże pod tym względem jest wymowna rozmowa Cezarego Michalskiego z Aleksandrem Smolarem z 6 maja 2013 r., w którym szef Fundacji Batorego i jeden z najwybitniejszych polski politologów powiedział, że w Europie nadchodzi czas „antysystemowej reakcji na obecny głęboki kryzys systemu ekonomicznego i politycznego”⁴⁸. Maciej Gdula podkreślił z kolei, że kryzys grecki to li tylko widoczny znak i przejmujący objaw kryzysu samej Unii Europejskiej. Wtórjuje im Joanna Krawczyk z „Fundacji Evens”, która w rozmowie z Pawłem Pieniążkiem przekonywała o konieczności przywrócenia wiary w to, żeby zwykli ludzie – obywatele Unii Europejskiej – mieli coraz większy i decydujący wpływ na decyzje podejmowane w Brukseli przez elity polityczne i eurobiurokratów⁴⁹.

Bunt, schyłek dotychczasowych elit politycznych, gospodarczych, społecznych, brak perspektyw dla młodego wykształconego pokolenia Europejczyków w obliczu strukturalnego i olbrzymiego wśród młodych ludzi bezrobocia to stały element szeroko pojmowanej publicystyki europejskiej „Dziennika Opinii”. Na tym tle podejmowana jest próba popularyzacji nowych idei wyrażanych przez antysystemowe oddolne ruchy społeczne jak ruch z Wall Street – „Occupy”, ruch hiszpańskiej „Partii

⁴⁵ *Elastyczność czy bezpieczeństwo?*, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Elastyczność czy bezpieczeństwo_V_2013.htm [dostęp: 3.05.2013], [zbiory własne autora].

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ C. Michalski, *Balcerowicz i Gowin fundamentalizm dwa razy* [felieton z 29.04.2013]; file:///C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Balcerowicz i Gowin – fundamentalizm dwa razy_Michalski_IV_2013.htm [dostęp: 29.04.2013], [zbiory własne autora].

⁴⁸ *Smolar: Europa wobec antysystemowego buntu*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/ue/20130506/smolar-europa-wobec-antysystemowego-buntu> [dostęp: 6.05.2013].

⁴⁹ [M.] Gdula, *Europa umiera w Grecji*, C:/Users/Admin/Desktop/KP_2013/Gdula Europa umiera w Grecji_V_2013.htm [dostęp: 1.05.2013], [zbiory własne autora]; *Czy Unia Europejska jest dla obywatela?*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/czy-unia-europejska-ma-wplyw-na-obywatela/ [dostęp: 22.02.2013], [zbiory własne autora].

X”, zwanej także „Partią Przyszłości”, włoskiego „Ruchu Pięciu Gwiazd”, „Indignados”, „Blokady Frankfurtu”, „Agory 99”, czy ugrupowań zielonych w Europie. Podkreślano, że cechą charakterystyczną ostatnich działań ruchów społecznych w Europie na przełomie 2012 i 2013 r. jest ich „szeroka współpraca między podmiotami, które dotychczas rzadko tworzyły koalicje czy wchodziły ze sobą w interakcje”⁵⁰. Redakcja słusznie zwracała uwagę na zagrożenia ze strony ruchów populistycznych. Ale nasuwa się pytanie, dlaczego zagrożenie widzi tylko z jednej strony – populizmu ugrupowań prawicowych⁵¹.

Publicyści gazety, nie bacząc na uwarunkowania ekonomiczne, dokonywali ostrych krytycznych ocen polityki rządów definiujących prymat oszczędności, redukcji długu publicznego i zrównoważonego budżetu nad rozbudowanymi programami socjalnymi. „Czarnym ludem” owej właśnie polityki europejskiej, w oczach dziennikarzy i współpracowników Sławomira Sierakowskiego, jest Angela Merkel, a zwłaszcza jej polityka zaciskania pasa i ograniczania deficytu finansów publicznych. Jakże charakterystyczny pod tym względem jest artykuł Michała Sutowskiego o polityce ówczesnego premiera Włoch Mario Montiego, którego motywem przewodnim jest konstatacja, że nawet gdyby „postulaty Montiego zostały zrealizowane, a wyrzeczenia słabszych faktycznie nagrodzone, i tak nie powstrzyma to najgłębszego kryzysu U[nii]E[uropejskiej] w jej historii”⁵². Robert Reich, analizując zjawiska społeczno-gospodarcze Stanów Zjednoczonych, podkreślił, że „amerykańska demokracja okazuje się mało czuła na głos opinii publicznej w sprawach gospodarczych, jeśli mógłby on wpłynąć na losy wielkich fortun”⁵³.

Zdecydowana lewicowa ideologia i optyka spojrzenia na rzeczywistość na łamach „Dziennika Opinii” ma jeszcze jedną ważką przesłankę. Jest nią przeciwdziałanie w Polsce nowej prawicowej ofensywie dziennikarskiej w cyberprzestrzeni. Zdaniem Sławomira Sierakowskiego stworzenie w tym momencie historycznym (w dobie światowego kryzysu gospodarczego i kryzysu pod względem ideowym „starej formacji lewicowej” w kraju) możliwości codziennego publikowania tekstów „młodych autorów przeważnie o lewicowych poglądach”. Według niego przyczyniła się zdecydowanie do ściągnięcia do „Krytyki Politycznej” „młodej dziennikarskiej lewicy” nieobciążonej już dylematami i uwikłaniami sprzed 1989 r.⁵⁴ Jacek Żakowski zwrócił natomiast uwagę opinii publicznej na to, że redakcja gazety ma świadomo-

⁵⁰ I. Stokfiszewski, *Dokąd zmiernają nowe ruchy społeczne*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/artykuly/democraciacia-real-ya/20130114/dokad-zmierza [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora]; por. także, *idem*, *Nadchodzi europejska wiosna*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/nadchodzi-europejska-wiosna [dostęp: 17.02.2013], [zbiory własne autora].

⁵¹ Zob. np.: J. Kapela, *O rozdeptywaniu nas, karaluchów*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/o-rozdeptywaniu-nas-karaluchow [dostęp: 24.02.2013], [zbiory własne autora].

⁵² M. Sutowski, *Tylko polityczna wyobraźnia może nas uratować*, <http://www.krytykapolityczna.pl/Opinie/SutowskiTylkopolitycznawyobrazniamozenasuratowac/menuid-183.html> [dostęp: 9.05.2013].

⁵³ R. Reich, *Co z tą gospodarką?*, www.krytykapolityczna.pl/artykulu/stanyzjednoczone/20130405/reich-co-z-ta-gospodarka [dostęp: 7.04.2013], [zbiory własne autora].

⁵⁴ J. Fusiecki, *Jastrzębie prawicy*, „Press” 2013, nr 5, s. 38.

mość, że nadal poszukuje w codziennej praktyce dziennikarskiej swojej tożsamości. Wykuwa w codziennej pracy także swój indywidualny i niepowtarzalny styl publicystyki oraz komentowania rzeczywistości, która ją otacza⁵⁵. Z uznaniem co do różnorodnych inicjatyw środowiska „Krytyki Politycznej” odniosła się także legenda polskiej opozycji demokratycznej Ludwika Wujec w wywiadzie rzece, mówiąc, że „Jeśli chodzi o politykę, to sprzyjają wam [„Krytyce Politycznej” – Z. A.], choć bez przesady, bo jesteście zbyt przeteoretyzowani. Ale już na przykład wasze świetlice czy kluby w mniejszych miastach to naprawdę świetna rzecz”⁵⁶.

Ukazanie się „Dziennika Opinii” środowiska nowej lewicy – „Krytyki Politycznej” w cyberprzestrzeni wzbogaca i równoważą obecny w Polsce dyskurs społeczno-polityczny, gospodarczy i kulturalny oraz przyczynia się niewątpliwie do pogłębienia budowania „kultury demokracji” i społeczeństwa obywatelskiego. Jest także widocznym znakiem przemian w mediach i coraz powszechniejszego zjawiska migracji polskiego dyskursu medialnego do cyberprzestrzeni. W gazecie tej odrodziła się także publiczna debata nad najważniejszymi kwestiami życia społeczno-politycznego, gospodarczego, kulturalnego oraz przestrzeni wspólnej w życiu codziennym. Zdefiniowano na nowo w warunkach rewolucji informatycznej „stare” formy i gatunki dziennikarskie. Zamieszczane „felietony” Cezarego Michalskiego, Agnieszki Graff, Agaty Bielik-Robson, Piotra Kuczyńskiego są w rzeczywistości rozszerzoną formą artykułów redakcyjnych, komentarzami do istotnych problemów, którymi żyje społeczeństwo polskie jako zbiorowość oraz jako indywidualne jednostki. Do najbardziej interesujących debat, jakie toczyły się na łamach „Dziennika Opinii” na przełomie lat 2012–2013, były kwestie popularyzacji uczestnictwa w projektowaniu założeń budżetowych samorządów terytorialnych (tzw. budżety obywatelskie) – przyjmowanie do realizacji danych przedsięwzięć, które uzyskały największe poparcie społeczne, a były i są ważne dla danej społeczności lokalnej, pogłębiających się rozpiętości dochodowych, które prowadzą do wzrostu napięć społecznych związanych z niemożnością zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych mimo posiadania pracy⁵⁷.

Interesującym przykładem zastosowania nowych technologii w gazecie wydawanej w Internecie jest dział „Multimediów”, w którym prezentowane są w wersji wideo najważniejsze debaty organizowane przez środowisko „Krytyki Politycznej”, a zwłaszcza Instytut Studiów Zaawansowanych⁵⁸. Do najważniejszych należałoby zaliczyć: „Po co humanistyka w przedsiębiorstwie” zorganizowana po opublikowaniu listu otwartego w sprawie obrony humanistyki z udziałem prof. Jadwigi Staniszkis, Macieja Gduli, Roberta Krasowskiego, czy debata nad książką Adama

⁵⁵ „»Krytyka Polityczna« bywa zaś postrzegana jako wielka i ociążała. [...] Jednak próba zaistnienia w roli publicysty bez warsztatu dziennikarskiego to działanie na krótką metę”. Zob.: J. Fusiecki, *Jastrzębie prawicy*, s. 38.

⁵⁶ *Wujec: związki przyjacielskie. Rozmawia Michał Sutowski*, Warszawa 2013, s. 363.

⁵⁷ R. Reich, *Miliardy dla garstki, praca dla nikogo*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/gospodarka/20140225/reich-miliardy-dla-garstki-praca-dla-nikogo> [dostęp: 1.03.2014].

⁵⁸ <http://www.krytykapolityczna.pl/multimedia> [dostęp: 27.02.2014].

Leszczyńskiego *Skok w nowoczesność. Polityka wzrostu w krajach peryferyjnych 1948–1980* z udziałem prof. Antoniego Dudka.

Ta różnorodność form wypowiedzi czyni „Dziennik Opinii” jednym z najciekawszych przedsięwzięć medialnych ostatniego czasu. Z jednej strony nie jest to proste przekształcenie „starej prasy” w „e-prasę”, z drugiej próba stworzenia nowego typu prasy wykorzystująca w pełni możliwości, jakie niosą ze sobą nowoczesne technologie. Pisma tego rodzaju będą dominować na rynku „e-prasy” z uwagi na coraz większe możliwości, jakie dają technologie informatyczne oraz popularność korzystania z urządzeń mobilnych, które niebawem ułatwiają dostęp do informacji, komentarzy, debat publicznych.

Bibliografia:

Źródła drukowane

Wujec: związki przyjacielskie. Rozmawia Michał Sutowski, Warszawa 2013.

Publicystyka epoki

Erbel J., *Małe miasta w awangardzie*, www.krytykapolityczna.pl/artykuly/miasto/20120406/erbel-male-miasta-w-awangardzie [dostęp: 7.04.2013].

Erbel J., *Stop podwyżkom cen biletów!*, www.krytykapolityczna.pl/dziennik-opinii/artykuly/miasto/20120120/stop-powyzkom-cen-biletow [dostęp: 7.04.2013].

Fusiecki J., *Jastrzębie prawicy*, „Press” 2013, nr 5.

Garibian L., *World Internet Stats: Websites, Email, Social Media, and More*, www.marketingprofs.com/charts/2013/10002/world-internet-stats-websites-email-social-media-and-more [dostęp: 20.04.2013].

Gdula [M.], *Zuzanna Ziomecka jako Maria Antonina*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130509/gdula-zuzanna-ziomecka-jako-maria-antonina> [dostęp: 9.05.2013].

Gerwin M., *Sopot ma budżet obywatelski*, www.krytykapolityczna.pl/Serwismiejski/Gerwin-Sopotmabudzetobywatelski [dostęp: 7.04.2013].

Kapela J., *Dlaczego chcemy zalegalizować moralny upadek?*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/dlaczego-chcemy-zalegalizowac-moralny-upadek [dostęp: 22.01.2013].

Kapela J., *O rozdeptywaniu nas, karaluchów*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/o-rozdeptywaniu-nas-karaluchow [dostęp: 24.02.2013].

Łetowska [E.], *W sporze o związki partnerskie nadużyto prawa*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/Letowska-w-sporze-o-zwiazki-partnerskie-naduzyto-prawa [dostęp: 15.03.2013].

Malanowska K., *Po co nam doktorat?*, www.krytykapolityczna.pl/artykuly/20130102/po-co-nam-doktorat [dostęp: 6.05.2013].

Mularuk: Chcę robić kino gatunkowe, rozmowa Jakuba Majmureka, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/film/20130506/mularuk-chce-robic-kino-gatunkowe> [dostęp: 9.05.2013].

Reich R., *Co z tą gospodarką?*, www.krytykapolityczna.pl/artykuly/stanyzjednoczone/20130405/reich-co-z-ta-gospodarka [dostęp: 7.04.2013].

Reich R., *Miliardy dla garstki, praca dla nikogo*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/gospodarka/20140225/reich-miliardy-dla-garstki-praca-dla-nikogo> [dostęp: 1.03.2014].

- Reykowski [J.], *Genealogie politycznego konfliktu w III RP (1). Rozmowa Cezarego Michalskiego*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130508/reykowski-genealogie-politycznego-konfliktu-iii-rp-1> [dostęp: 8.09.2013].
- Reykowski [J.], *Genealogie politycznego konfliktu w III RP (2). Rozmowa Cezarego Michalskiego*, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/opinie/20130509/reykowski-genealogie-politycznego-konfliktu-iii-rp-2> [dostęp: 9.05.2013].
- Smolar: *Europa wobec antysystemowego buntu*, rozmowa Cezarego Michalskiego z Aleksandrem Smolarem, <http://www.krytykapolityczna.pl/artykuly/ue/20130506/smolar-europa-wobec-antysystemowego-buntu> [dostęp: 6.05.2013].
- Stokfiszewski I., *Dokąd zmierzają nowe ruchy społeczne*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/artykuly/democriacia-real-ya/20130114/dokad-zmierza [dostęp: 7.04.2013].
- Stokfiszewski I., *Nadchodzi europejska wiosna*, www.krytykapolityczna.pl/dziennikopinii/nadchodzi-europejska-wiosna [dostęp: 17.02.2013].
- Sutowski M., *Tylko polityczna wyobraźnia może nas uratować*, <http://www.krytykapolityczna.pl/Opinie/SutowskiTylkopolitycznawyobrazniamozenasuratowac/menuid-183.html> [dostęp: 9.05.2013].

Opracowania

- Anculewicz Z., *„Krytyka Polityczna” jako instytucja życia publicznego „nowej lewicy” w Polsce na przełomie I i II dekady XXI wieku*, w: *Książka, Biblioteka, Informacja. Między podziałami a wspólnotą*, t. 3, red. J. Dzieniakowska, M. Olczak-Kardas, Kielce 2012.
- Friedman M., *Kapitalizm i wolność*, tłumaczenie B. Sałbut, Gliwice 2008.
- Mielczarek T., *Raport o śmierci polskich gazet*, Warszawa 2012.
- Poulet B., *Śmierć gazet i przyszłość informacji*, przełożył O. Hedemann, Wołowiec 2011.

Streszczenie

„Dziennik Opinii Krytyki Politycznej” jest wydawany systematycznie codziennie od 8 listopada 2012 r. Jest przykładem codziennej gazety opiniotwórczej „nowej polskiej lewicy”, która ukazując się tylko w cyberprzestrzeni (bezpłatnie), przełamuje w polskiej przestrzeni medialnej monopol na spojrzenie konserwatywno-prawicowe w dyskursie o najważniejszych problemach społeczno-politycznych, gospodarczych, kulturalnych i życia codziennego społeczeństwa żyjącego w drugiej dekadzie XXI w. między Bugiem a Odrą. „Dziennik Opinii” z powodzeniem przywrócił do publicznej przestrzeni nie tylko samą debatę publiczną jako wartość samą w sobie, ale przede wszystkim na nowo spróbował, i to z powodzeniem, zdefiniować „stare” formy wypowiedzi i gatunki dziennikarskie jak np. felieton polityczny, komentarz, artykuł publicystyczny, recenzje z ważkich przedsięwzięć kulturalnych. Wykorzystując nowoczesne technologie, stworzył dział Multimediów, w którym zamieszcza fotorelacje, relacje wideo z najważniejszych wydarzeń społecznych, politycznych, kulturalnych, czy wreszcie z życia codziennego, mających miejsce nie tylko w Warszawie, lecz także „daleko od Warszawy” oraz za granicą. W dziale tym można też za pośrednictwem Internetu być uczestnikiem debat publicznych organizowanych przez środowisko „Krytyki Politycznej”, a zwłaszcza „Instytut Studiów Zaawansowanych”. „Dziennik Opinii” dzięki formule dziennika opiniotwórczego przyciągnął na swoje łamy najwybitniejsze osobowości życia intelektualnego pokolenia polskiej transformacji po 1989 r. Do najbardziej poczytnych autorów należą: Cezary Michalski, Kinga Dunin, Agnieszka Graff, Agata Bielik-Robson, Piotr Kuczyński. Przewodnią myślą ideową pisma jest ukazanie w przestrzeni publicznej negatywnych zjawisk związanych z jednej strony z wprowadzaniem do życia gospodarczego i społecznego liberalnych zasad wolnego rynku i indywidualnego sukcesu, a z drugiej z „walką” z pol-

skim konserwatywnym spojrzeniem na kwestie społeczne i obyczajowe, w tym zwłaszcza ukazywanie konserwatywnego oblicza polskiego Kościoła rzymskokatolickiego. Obok kwestii wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia edukacyjnego, „dostępu do kultury wysokiej”, wykluczenia cyfrowego, głównymi tematami debaty i publicystyki na łamach „Dziennika Opinii” są kwestie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, równości i kulturowości płci we współczesnym świecie, pogłębiającego się rozwarstwienia ekonomicznego społeczeństw Europy i świata oraz zacierania się rozdziału państwa od Kościoła w Polsce.

“OPINION DAILY” ENVIRONMENT OF “POLITICAL REVIEW” – AN EXAMPLE OF NEW PRESS MIGRATION TO THE CYBERNETIC SPACE

Summary

The “Opinion Daily, Political Review” has come out systematically since November 8. 2012. This is an example of the daily opinion-forming magazine of the “new polish political left-wing”, which by appearing only in the free of charge cybernetic space has demolished, in the polish media space, the monopoly of the rightists and conservative views in discussions about the most important socio-political, economic, cultural affairs and the daily life of the society living in the second decade of the XXI century between the Bug and Odra rivers. „Opinion Daily” restored, successfully, to the public space not only public debate as a value in itself, but, above all, tried afresh, and successfully, to define “the old” fashion of expressions and types of journalism such as “political columns”, “commentary”, “feature article”, “reviews” with important cultural activities. Through the application of modern technology it established a “Multimedial” department which engages in photo coverage, video coverage of the most significant social, political, cultural events, and eventually of daily life not only in Warsaw, but “far away from Warsaw” and abroad. This department, by means of the Internet, facilitates participation in public debates organized by the “Political Review “environment, especially the “Institute of Advanced Studies”. “Opinion Daily”, thanks to its formula – as an opinion-forming daily, has attracted the most outstanding personalities in the generation of intellectual life during the polish transformation after 1989. The most popular authors include: Cezary Michalski, Kinga Dunin, Agnieszka Graff, Agata Bielik-Robson, Piotr Kuczyński. The main ideological keynote of the magazine is the appearance, in the public space, of the negative phenomena associated with, from the one side, the introduction of liberal principles of the open market system to the economic and social life of the society and the individual successes, and on the other side, “the fight” with the conservative polish outlook on social and customary conventions, among them, especially those depicting the conservative character of the polish Roman catholic church. Apart from the question of social exclusion, among them, educational exclusion, “access to high-level culture”, Digital exclusion, the main subjects of debate and articles in the “Opinion Daily” magazine deal with the prevention of violence against women, equality and gender culture in the contemporary world, the widening economic stratification of the society in Europe and the world as well as the effacement of the separation of church from state in Poland.